

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1976

BRNO 1978

Robert S n á š i l , Slovákcké muzeum Uherské Hradiště

Beim Schotterbaggern im toten Arm des Flusses Morava im Kataster Babice wurden im Jahre 1976 aus Flußsedimenten in einer Tiefe von ca. 7 m von Z. Škách und J. Valuch quartäre osteologische Bruchstücke /Mammut, Ren, u. ä. /, Bruchstücke vorgeschichtlicher, mittelalterlicher sowie rezenter Keramik geborgen. Die Gegenstände wurden an diese Stellen vor der Flussregulierung angeschwemmt.

Z Á C H R A N N Ý V Ý Z K U M V N O V É Š T Ě R K O V N Ě N . P . I N G S T A V
U D O L N Í C H V Ě S T O N I C

/okr. Břeclav /

Zdeněk M ě ř í n s k ý , A Ú Č S A V B r n o

Rozsáhlé odkryvy a přesuny zemin, vyvolané stavbou vodního díla Nové Mlýny, se staly podnětem k široce pojatému archeologickému průzkumu celé oblasti. Největší záchranná akce se rozběhla v nové štěrkovně n.p. Ingstav, která byla otevřena západně od Dolních Věstonic při nové silnici, jež spojuje obec Dolní Věstonice s Mušovem. Plánovaná plocha štěrkovny vytvoří po ukončení těžby nepravidelný čtyřúhelník o rozměrech 500 x 100-200 m. Štěrkovna se nachází na pravém břehu řeky Dyje, nedaleko pod jejím soutokem se Svratkou, v prostoru vyvýšeném asi 3 m nad okolní terén.

Výzkum zde byl započat v letním období roku 1976, kdy doc. dr. B. Klíma a dr. B. Klíma jr. spolu s technikem AÚ ČSAV J. Šlosarem zachránili a zdokumentovali řadu objektů v jihozápadním rohu štěrkovny i ve střední části, v prostoru u silnice. V této části štěrkovny byl pak v podzimních měsících roku proveden záchranovací výzkum větších rozměrů, který skončil prakticky až 31. prosince. Za mnohdy velmi svízelných podmínek se zde střídaly brigády z různých úseků a oddělení ústavu a studenti prehistorie FF UJEP v Brně. Větší komplexy, náležející určitým pravěkým a protohistorickým kulturám sledovali na místě specialisté na tato jednotlivá období. Zejména to platí o výzkumu památek z pozdního eneolitu a starší doby bronzové, které řídil dr. J. Ondráček.

Terasa na pravém břehu Dyje patří k místům, která byla pravěkým člověkem často vyhledávána. Dokládá to i přes sto archeologických objektů, zjištěných a prozkoumaných ve štěrkovně. Jedná se o hroby, pece, chaty, zásobní jámy a různé další sídlištní objekty, náležející různým pravěkým a protohistorickým kulturám. Vzhledem k tomu, že výzkum probíhal až do konce roku 1976 a bude pokračovat i v roce 1977, není archeologický materiál dosud ani předběžně vyhodnocen, a proto je možno pouze rámcově uvést zastoupení jednotlivých archeologických kultur. Nejstarší památky, jež náležejí kultuře s volutovou keramikou, zjistil doc. dr. B. Klíma těsně vedle severovýchodního rohu štěrkovny Ingstavu, v tzv. staré štěrkovně. Jednalo se o několik zlomků keramiky. Eneolit je na lokalitě zastoupen jedním objektem kultury s kanelovanou keramikou /obj. č. 17 / a hroby kultury se zvoncovitými poháry. Mezi nejzajímavější zjištění patří dva hroby této kultury, obklopené žlábků po kúlové ohradě či konstrukci /obj. č. 44, 45, 73, 79 / a další prosté hroby ve skrčené poloze /č. 74, 94 /. V superpozici nad hroby kultury se zvoncovitými poháry i v jejich okolí se nacházely hroby únětické kultury. Rýsovaly se většinou velmi špatně patrnými čtvercovými či obdélnými humusem vyplněnými zásypy po druhotném otevření hrobů - vyloupení. Proto se v nich kromě náramků z hrobu č. 62, záušnic z hrobu č. 41 a jehlic z hrobů č. 65 a 102 nenalezly bronzové předměty a hrobový inventář tvořila téměř výlučně keramika. Některé hrobové jámy dosahovaly hloubky přes 250 cm pod úroveň povrchu původního terénu a byly zavaleny obrovskými vápencovými balvany, snad rozvalenými kamenými hroby /č. 41, 95, 108 /.

Další pravěký vývoj dokumentuje na lokalitě kultura věteřovská. Sídlištní objekty této kultury se nacházely hlavně v jihozápadní části skrývané plochy štěrkovny. Mezi nejbohatší jámy patřil například obj. č. 28, z něhož pochází několik nádob a mnoho dalších fragmentů keramiky. V místě nynější štěrkovny existovalo sídliště i v mladší době bronzové, což dokumentují jámy kultury velatické. Velatická sídliště pod Pavlovskými vrchy tvořila přirozené zázemí hradišť této kultury na vrcholech Děvína, Kotle a Stolové hory.

Na lokalitě byly též nalezeny zajímavé doklady o osídlení z období římského. Byly to tři typické chaty, umístěné v pravidelných vzdálenostech na terase podél toku Dyje. Mělce zahloubené popelovité výplně těchto sídelních objektů obsahovaly charakteristickou keramiku, kosti, uhlíky a mazanice. Pokračování sídliště z doby římské bylo zjištěno i o několik stovek metrů dále proti proudu Dyje, na jejím pravém břehu, v místech soutoku se Svratkou. Římsko-barbarské osídlení na pravobřežní terase Dyje západně od Dolních Věstonic doplňuje naše znalosti o koncentraci germánských sídlišť, táhnoucích se podél Dyje až k Pasohlávkám a soustřeďujících se hlavně kolem římské stanice na mušovském "Burgstallu".

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1976.

- Vydává : Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor : Akademik Josef Poulík
Redaktoři : Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Říhovský
Překlady : Dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby : doc. dr. B. Klíma, A. Životská
Na titulním listě : Bronzová přezka ze slovanského sídliště v Mutěnicích
Tisk : Moravské tiskařské závody, n.p. Olomouc, závod Guttwaldov, provoz 34 -
Kyjov
Evidenční číslo : ÚVTEI-73332
Vydáno jako rukopis - 450 kusů - neprodejné